

ARAÇ ÜSTÜ ve ASANSÖR

**Konya
Araç Üstü
Ekipmanları ve
Asansörler
Sektörünün
Dünü,
Bugünü
ve
Yarını**

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

PROJE SAHİBİ
KONYA TİCARET ODASI

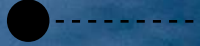
PROJE DENETLEYİCİSİ
Hüsamettin GÜNGÖR
Osman Yunus DOĞAN
Nurhan KOYUNCU
Tuğçe Merve BARİP

**SEKTÖREL BİLGİLER VE
İSTATİSTİKİ VERİLER**
Konya Ticaret Odası
Konya ABİGEM

DERLEYEN VE HAZIRLAYAN
Konya Ticaret Odası
Konya ABİGEM

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KONYA TİCARET ODASI
TOYAP KONYA ULUSLARARASI
PİYASİ MERKEZİ

01010 / ENTRANCE

KONYA TİCARET ODASI
MEHMET KUTAY
YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

KONYA TİCARET ODASI
TO KARAMAN ÜNİVERSİTESİ

Anadolu'da yeni üretim merkezlerinin oluşturulmaya başlanması son otuz yılda kazandığımız en büyük avantajlardan biri. Bu noktadan hareketle Anadolu'nun üretim yükünü çekecek merkez şehirlerden bir tanesi de ekonomik gelişimi ve potansiyeli ile Konya. Konya, sanayileşmede kısa bir geçmişe sahip olan, son on beş yılda gerçekleştirdiği hamleler ile bugün dünyaca tanınan bir üretim ve ticaret merkezi haline gelen, dünyaya açılan firmaları, modern ve bilimsel üretimi ve ticareti, üniversiteleri, organize sanayi bölgeleri ve uluslararası fuar merkezi ile Türkiye'nin örnek şehirlerinden biri. Tarihi birikiminden aldığı kültürel mirasını bugünlere taşıyan, dünyaya barış, kardeşlik ve insan sevgisi mesajlarının verildiği, birlik ve beraberliğin yaşam felsefesi haline geldiği, tevazunun ve nezaketin yüzyıllarca hüküm sürdüğü müstesna bir şehir olan Konya, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, odaları ve borsası ile oluşturduğu birlik ruhuyla şehrin ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişmesini sağladı. İşsizliğin yüzde 5'in altında olduğu Konya'nın en büyük başarılarından biri de son yıllarda hızla artan ihracatı. 178 ülkeye ihracat yapan, 2001 yılı Türkiye ihracatından aldığı pay %03 ve ihracat tutarı 100 milyon dolar olan Konya'nın on beş yılda ihracatı % 1.500 oranında artarak 1.5 milyar dolar seviyelerine yükseldi ve Türkiye ihracatından aldığı pay % 1'in üzerine çıktı. Son on beş yılda ihracatta Türkiye ortalaması 5 kat artarken,

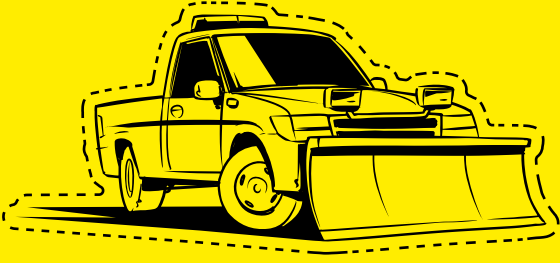

Konya ihracatını 15 kat artırarak dünya çapında bir başarı öyküsü yazdı. Bugün Konya, önümüzdeki on yıl içinde Türkiye ihracatından % 3 pay alacak potansiyele sahip. Tek bir sektör yerine birçok farklı sektörde üretim yapılmasına imkan sunan Konya sanayisi uluslararası rekabette şehrimize büyük bir avantaj sağlarken, Konya, Gıda, Makine, Mobilya, Otomotiv Yedek Parça, Plastik, Araç Üstü Ekipmanları ve Asansör, Ayakkabı-Tekstil, ve Tarım Makinaları sektörlerinde düşük maliyetli ve daha kaliteli ürünler sunarak dünya piyasasında varlığını hissettiriyor. Tarihi ve kültürel birikimi, coğrafi özellikleri ve girişimcileri ile son dönemlerde Türkiye'nin yüksek ekonomik performans gösteren şehirlerinden biri olan, bölgesinin merkezi konumunda bir şehir olarak ülkemiz hedeflerine büyük katkı sağlayarak ekonomide yükselişini sürdüren Konya, sosyo-ekonomik avantajları ile yabancı yatırımcılar ve işadamları için birçok fırsat sunuyor.

Selçuk ÖZTÜRK
Konya Ticaret Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

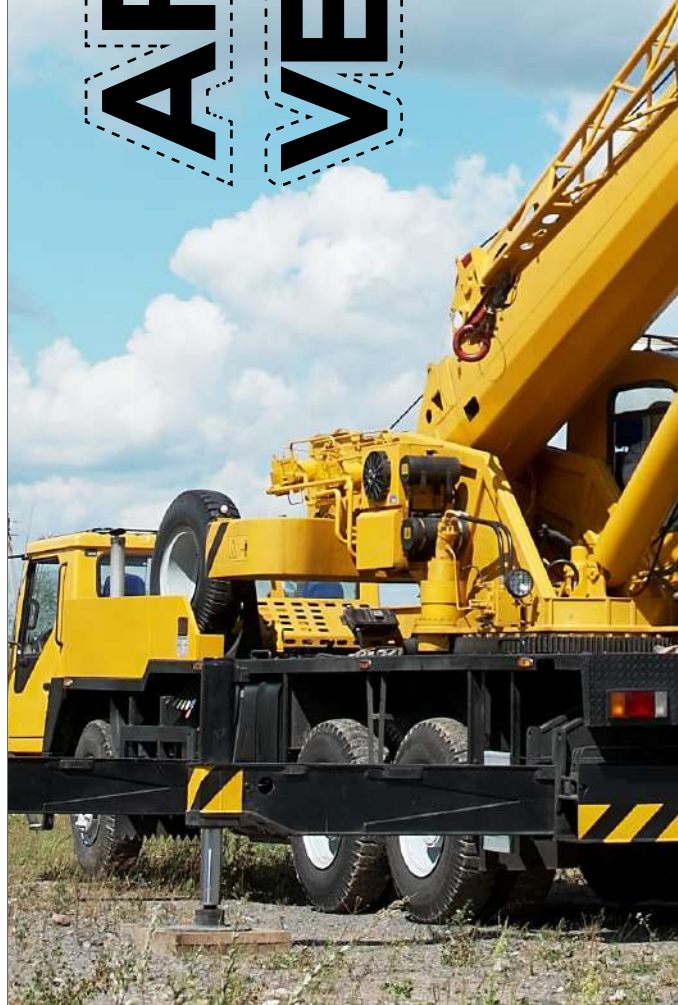
İÇİNDEKİLER

- 5. Önsöz
- 8. Giriş
- 10. Genel Bakış
- 12. Neden Konya?
- 20. Türkiye’de Araç Üstü Ekipman Sektörü
- 26. Konya’da Araç Üstü Ekipman Sektörü
- 34. Alt Sektör Bazında Üretim Grupları
- 40. Sektörün Dış Ticaret Yapısı
- 41. Araç Üstü Ekipman Sektöründe Yatırım Teşvik Uygulamaları
- 61. Yatırım İçin Konya Çünkü...
- 62. Konya ve Ulaşım Potansiyeli

**Konya
Araç Üstü
Ekipmanları ve
Asansörler
Sektörünün
Dünü,
Bugünü
ve Yarını
...**

ARAÇ ÜSTÜ VE ASANSÖR

GİRİŞ

2019-2022 dönemi çeşitli sosyal ve ekonomik gelişmelerin etkisiyle ekonomileri küresel, ulusal ve yerel bazda zorlayan bir dönem olmuştur. Covid 19 salgını, emtia, enerji ve gıda fiyatlarında küresel düzeyde gerçekleşen yükselmeler, Rusya-Ukrayna savaşının arz yönlü olumsuz etkileri tüm ekonomik dengeleri değiştirmiştir.

Salgın küresel ekonomide hareketliliğin azalmasına sebep olmuş, izolasyon tedbirlerinin etkisiyle işletmeler yeni çalışma yöntemleri geliştirmiş, küresel üretim ve ticaret hacminde değişimler görülmüştür. 2020 yılının ilk çeyreğinde global sanayi üretimi %6 küçülerek bu dönemde gerçekleşmekte olan ekonomik küçülmeyi hızlandırmıştır. 2020 yılının genelinde küresel ticaret açısından olumsuz bir yıl olmuş, yıl genelinde küresel ticarete %7,5 oranında daralma yaşanmıştır. Salgın sırasında değişen tüketici davranışları ise bazı sektörlere talep artışı, bazı sektörlere ise satışlarda düşüş olarak yansımıştır. ABD ve Japonya'da gerçekleştirilen oldukça büyük ölçekte mali destekler, AB'de ise salgının sosyal ve ekonomik etkilerini azaltmaya çalışan tedbirlerin yanında çevre ve dijitalleşmeye öncelik veren yeni AB fonları oluşturulmuştur. Ekonomik hareketliliğin yavaşlamasının yanında Covid 19 salgını tedarik zincirlerinde de bozulmaya yol açmıştır. Ayrıca uluslararası ticaretteki daralma tedarik zincirlerinin işleyişlerini de bozmuş ve ara malı ithalatının maliyetini yükseltmiştir.

Covid 19 salgının kötü döneminden sonra 2022 yılının ikinci yarısında küresel endüstri ve ticarete gelişmeye başlayan güçlü toparlanma ile emtia fiyatlarını yukarıya çekmeye başlamıştır. 2022'nin üçüncü çeyreğinde dünya imalat

üretimi, bir önceki çeyrekte %3,0'lık zayıf bir artışın ardından yıllık bazda %3,6'lık sağlam bir büyüme hızında istikrar kazandı. Sanayi ekonomileri, 2022'nin ikinci çeyreğindeki yıllık %2,5'lik sınırlı artıştan üçüncü çeyrekte %3,6'ya yükselmiştir. Öte yandan metaller endeksinde 2020-2022 döneminde %61,2 yükselme kaydedilmiştir. Aynı zamanda perakendecilerde düşük stoklar, ülkelerin ekonomileri canlandırmak için uyguladıkları ekonomik tedbirler fiyatların yükselmesini sağlamıştır. Yukarıda bahsedildiği gibi tedarik zincirlerindeki bozulmanın yarattığı arz yönlü gecikmeler fiyatları yükseltmiştir. Bazı emtialarda özellikle olarak arz faktörünün öne çıkması emtia fiyatlarını 2021 yılı ilk çeyreğinde arttıran unsurlar olmuştur.

Küresel gıda fiyatlarındaki yükseliş bu dönemin bir başka özelliğidir. Hükümetlerin Covid 19 salgınına karşı aldığı ekonomik destek ve aldığı önlemler, gevşek para politikaları, bazı ülkelerde oluşan ürün stokları ve ihracat kısıtlamaları, fiyatlardaki yükseliş eğilimi hızlandırmıştır. 2020-2022 döneminde tarımsal ürün endeksi %54'ün üzerinde yükselmiştir. Gerek kuraklık sebebiyle üretimde aksamalar, gerek Çin'den gelen yüksek talebin karşılanamaması ve her ikisi de tarım ürünleri üzerinde önemli oyuncular olan Rusya-Ukrayna'nın savaşa girmesi ile tahıl fiyatları üzerinde getirdiği baskı ile gıda fiyatları sürekli artışlar göstermiştir.

AB bölgesinde 2020 - 2022 arasında enerji ithal fiyatları %100'den fazla yükselme göstermiş, Ukrayna- Rusya savaşı ve Rusya'nın bazı AB ülkelerine gaz sevkiyatını kesmesi gaz ve elektrik fiyatlarını yukarı yönlü tetiklemiştir. Yine Ukrayna-Rusya savaşının etkisiyle

hem emtia fiyatları hem de enerji fiyatları yükselme göstermiştir. Özellikle ulaştırmada yaşanan sıkıntılar emtiaların fiyatlarını yükseltmiş, emtialara erişimi güçleştirmiştir. AB’de endüstriyel üretici enerji fiyat endeksi Ocak 2021 ve Temmuz 2022 döneminde %141 yükselmiştir .

TÜİK verilerinde; özel ticaret sistemine göre Türkiye’de ihracat, 2022 yılı Ocak-Aralık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,1 artarak 235 milyar 236 milyon dolar, ithalat %31,3 artarak 342 milyar 213 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Konya’daki işletmeler de salgının olumsuz etkilerine maruz kalmışlar, ancak salgına hızlı tepki göstermişlerdir. Tedarik zincirinin işlevinin azalması birçok firma için maliyetleri yükseltmiştir. Tedbir olarak birçok işletme tedarikçiler ile yeni düzenlemeler yapmışlardır. Otomotiv sektöründe duraksamalar görülmüştür Gıda, ambalaj ve kimya gibi sektörler ise salgından olumlu yönde etkilenmişlerdir. Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) otomotiv ve makine firmaları salgından olumsuz etkilenmiştir. OSB’lerde nakliye ve lojistik giderleri yükselmiş ithalata dayalı ihracat yapan işletmeler gümrüklerin kapanması ve tedarik zincirlerinin bozulması sebebiyle sıkıntılar yaşamışlardır.

Yukarıda bahsedilen olumsuz gelişmelerin Konya’daki işletmeler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerin tespit edilebilmesi amacıyla seçilen işletmeler ile ikili görüşmeler yapılmıştır. Bu firmaların %45’i hem iç hem de dış pazarı hedefleyen firmalardır, %27’si ise sadece iç pazara odaklanmaktadır. Görüşme yapılan işletmelerin çoğu satış kanalı olarak hem doğrudan pazarlamayı hem de toptancılar

ve komisyoncuları kullanmaktadır. İşletmelerin çoğunluğunun dış pazar hedefleri Avrupa, Afrika ve Ortadoğu ülkeleri üzerine odaklanmaktadır.

Son 5 yıl içinde yaşanan salgın, savaş ve göç gibi gelişmeler bazı firmaları olumu etkilerken bazılarını da olumsuz etkilemiştir. Olumsuz etkiler söz konusu olduğunda işletmeler en çok Covid 19 salgını ve çevredeki savaş, çatışma, göç gibi olgulardan ve enerji piyasasındaki gelişmelerden olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu olumsuz gelişmelere karşı firmaların çoğu yatırım ve büyüme planlarını ertelemiştir. İşletmelerin çoğunluğu bir yandan üretimi daraltırken bir yandan dış pazarlara daha fazla odaklanmayı bir krize cevap verme metodu olarak benimsemiştir. Bazı firmalar ise kendi içlerinde enerji tasarrufuna yönelmiştir.

Konya’daki işletmelerin tedarik zincirindeki sözü edilen bozulmalara hızlı tepki vermiş oldukları gözlemlenmiştir. İşletmeler tedarik noktalarını çeşitlendirerek fiyat alternatiflerini arttırmışlardır. Özellikle bu dönemde müşterileri ile sıkça bir araya gelerek sipariş planlarını yenileyebilmişlerdir. İşletmeler öncelikli olarak hammadde ve yardımcı madde tedariklerini de bu planlamalara göre yapmışlardır. Hammadde planlamasının yanında hammadde tedarikçileri ile yaptıkları toplantıların desteği ile söz konusu dönemde hammadde alım fiyatlarını belirli aralıklarda tutmayı başarmışlardır. Ayrıca tedarik zincirinde müşterilerin çoğunluğu tedarik için verilen sürelerini uzatmışlardır. Bu dönemde Konya’da işletmelerin çoğunluğu tedarik zincirindeki paydaşlar ile toplantılar yaparak zincirdeki iş paylaşımlarını düzenlemişlerdir.

Konya’daki işletmeleri Covid 19 salgını döneminde tedarik zincirindeki bozulmalara oldukça hızlı tepki vermişler, tedarik zincirindeki paydaşlar ile iş paylaşımı ve yeniden planlamalar yaparak hammadde ve yardımcı madde tedariklerini de başarılı bir şekilde optimize edebilmişlerdir.

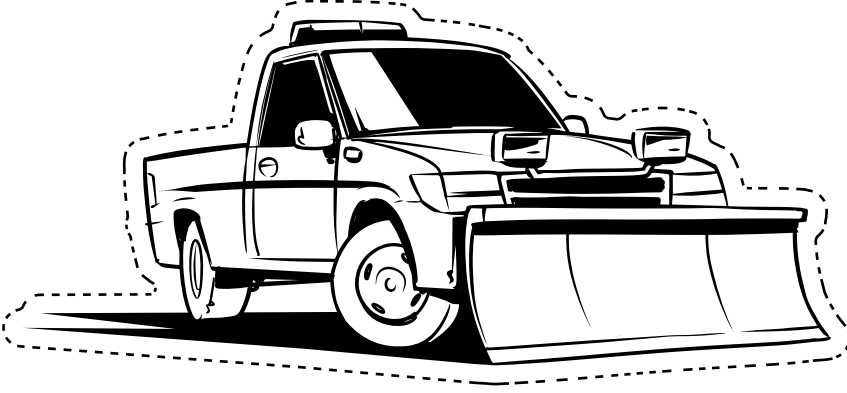
**Konya,
sadece
araç üstü
hidrolik vinç
üretiminde,
Türkiye
payının
yaklaşık %
40'ına
sahip.**

ARAÇ ÜSTÜ EKİPMANLAR SEKTÖRÜ

GENEL BAKIŞ

Üretimde sergilediği başarılı performansla beraber ülkede kişi başına gelirin ve yaşam standartlarının yükseldiği ülkemizin, 2023 hedeflerini yakalayabilmesinin tek yolu yüksek katma değerli üretimden geçiyor. Bu üretimin alt yapısını sağlayacak sektörlerin başında ise araç üstü ekipmanlar geliyor. Araç üstü ekipmanlar sektöründe yer alan ürünlerin çoğunlukla farklı ürünlerin üretim süreçlerinde kullanılıyor olması, sektörün dinamizmini ortaya koyuyor.

Türkiye, araç üstü ekipman sektöründe dünyada sözü geçen ülkelerden birisi olma yolunda kararlı. Sektör içerisinde bulunan çoğu alt sektör her yıl dış ticaret fazlası vererek, ileriki yıllarda gerçekleştirilmesi muhtemel daha büyük yatırımların önünü açıyor. Türkiye'nin araç üstü ekipman sektöründe dünyada tanınır olmasını sağlayan şehirlerin başında

Konya geliyor. Konya, araç üstü ekipmanların üretiminden dağıtımına geliştirmiş olduğu yapıyı iyi bir şekilde işleminin getirisi olarak her yıl daha da büyüyor ve ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunuyor.

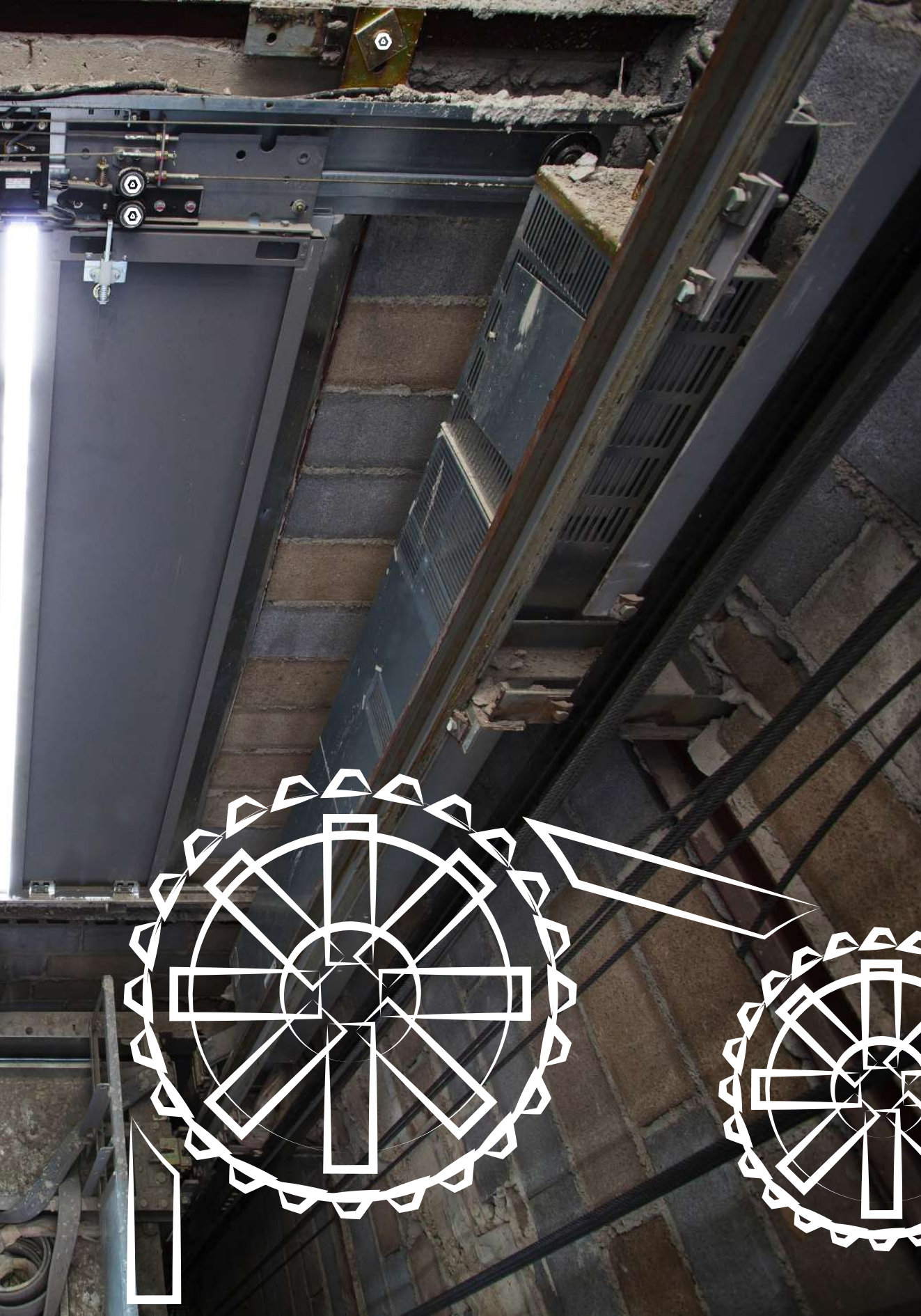
Konya'nın araç üstü ekipman üretiminde dünyada daha fazla sözü geçen merkezlerden biri olması ve Türkiye'nin hedeflerine destek sağlaması noktasında üretimini ileriye taşıması şart. Bunun yolu ise ar-ge ve teknoloji yatırımları ile kalifiye iş gücünden geçmektedir.

Dünyada, kamu-özel sektör ortaklık yatırımlarındaki artışlar düşünüldüğünde, Konya araç üstü ekipman sektöründeki üreticilerin bu tür bir yapılanma için girişimde bulunmaları, kuşkusuz Konya'daki üretim miktarını ve niteliğini üst seviyeye çıkaracak.

**Araç üstü
ekipman
sektöründe
Konya,
Türkiye'nin
güçlü
şehri**

...

**Konya;
İpekyolu
üzerindeki
konumuyla
her dönem
dikkat çekti.**

NEDEN KONYA?

Tarih boyunca önemli ticaret yollarının uğrak yeri olan Konya; İpekyolu üzerindeki konumuyla her dönem dikkat çekti.

Cumhuriyetten önce Konya, büyük ölçüde kendine yeten bir ekonomi ve imalat niteliğinde olmayan küçük ölçekli bir sanayi üretim yapısına sahipti. Cumhuriyetin ilk yıllarında aktif nüfusun % 45'inin tarımda çalıştığı tarımsal bir ekonomik yapıya sahip olmakla birlikte, dönemindeki

koşullara göre Türkiye'nin önemli imalat merkezlerinden biri oldu.

Konya, bugünde hem ülkemizin hem de İç Anadolu Bölgesinin tarım, ticaret, sanayi ve turizm cazibe merkezi olarak hinterlandındaki illere lokomotiflik görevi yapan, ülke ekonomisine ciddi katkıları bulunan önemli bir kent. Ayrıca Konya, tarım kenti olma özelliğinin yanında, son yıllarda sanayi merkezi olma özelliğini üstlenen bir üretim üssü niteliğinde.

**Tablo 1: Konya Tüm Fasıllarda Yıllık İhracat ve Seçilmiş Ülkelere Dağılımı
(bin ABD doları)**

Kaynak: TÜİK, 2022

Ülkeler	2019	2020	2021	2022
Irak	264.506	240.752	244.984	291.519
Almanya	135.129	145.931	214.509	242.428
Rusya Federasyonu	59.216	84.703	118.344	228.787
ABD	73.803	181.959	304.236	188.891
İtalya	80.913	63.888	93.189	114.684
Polonya	46.070	50.782	83.212	103.522
İsrail	57.649	51.248	78.210	87.209
Romanya	30.390	34.488	67.277	87.113
Mısır	40.368	51.390	83.562	85.497
Cezayir	57.649	46.430	51.559	84.613
Hollanda	26.287	34.801	53.633	77.580
Özbekistan	35.311	41.072	93.921	74.329
Birleşik Krallık	40.368	45.148	67.066	74.059
BAE	27.170	30.728	50.817	68.101
İran	52.370	49.734	56.524	61.129
Toplam Konya	1.991.692	2.157.553	3.003.842	3.277.252

Konya ilinin yıllık ihracat rakamları, özellikle Covid-19 salgını dönemi olan 2020-2021 yıllarında gözle görülür ölçüde artarak gelişmiştir. Dünyanın farklı kıtalarındaki ülkelere yapılan ihracat değerleri ekonominin gelişmesi ve uluslararası niteliğinin artması konusunu da ön plana çıkarmaktadır. Konya'nın 2022 yılında en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında Irak, Almanya, Rusya Federasyonu ve ABD vardır. 2021 yılında en çok ihracat yapılan ülke ABD iken 2022 yılında en çok ihracat Irak'a yapılmıştır.

Söz konusu sanayiler arasında Konya'da, araç ve araç üstü ekipman sektöründe 350'nin üzerinde firma yer alıyor. Farklı sektörlerin ara malı ihtiyaçlarını karşılamasının yanı sıra, kendi içerisinde de nihai mal üretebilmesinden dolayı açığa çıkan geniş ürün yelpazesine sahip araç üstü ekipman sektörünü; vinçler, asansörler ve dorseler olmak üzere üç alt sektörde incelemek mümkün.

Sektörde; vinç, cenaze hizmet araçları, akaryakıt tankerleri, çöp semi treyler, damper, dorse et taşıma kasaları, gıda maddesi taşıma kasaları, hidrolik sıkıştırılmalı çöp araçları, itfaiye araçları ve aksesuarları, kar küreme makineleri, kanal açma araçları, su tankeri, teleskopik platform, vidanjör, yol süpürme araçları ve benzeri gibi araç ve araç üstü ekipmanların üretimi ile asansör çeşitleri ve ekipmanlarının üretimi yapılıyor. Bu konuda Türkiye'de öncü rol üstlenen Konya, sadece araç üstü hidrolik vinç üretiminde, Türkiye payının yaklaşık % 40'ına sahip.

Hızla gelişen teknolojiye paralel olarak yüksek nitelikli ara eleman

ihtiyacı da artmıştır. Araç üstü ekipman sektöründe donanımlı işgücü ve işgücünün eğitimini sağlayacak altyapı stratejik önem taşıyor. Bu nedenle nitelikli ara eleman yetiştiren kurumların önemi de giderek artmaktadır. Yerel kalkınmanın gerçekleşmesinde meslek liseleri ve meslek yüksekokulları bu konuda önemli rol almaktadırlar.

2020-2021 öğrenim dönemine Mesleki ve Teknik Ortaöğretim alanında eğitim veren kurumlarda 13.953 kişi mezun olmuş ve bunun 6.780'i erkek olup, bu alanda Türkiye'de mezun olan öğrenciler içindeki oranı %2,7'dir (Millî Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim, 2022). Konya'da mevcut meslek liselerinin fazlalığı ve bu konumu, şehirde birçok üniversite ve teknik eğitim fakültesinin bulunması sektörün ihtiyaç duyduğu eleman ihtiyacını karşılama açısından olumlu faktörlerden sadece birkaçı. Bunun yanında Konya'da birçok meslek edindirme kursu da bulunuyor.

Konya'da Türkiye'nin üçüncü büyük teknokenti, TÜBİTAK destekli bir bilim merkezi ve Bölgesel İnovasyon Merkezi'nin de olması sektörde AR-GE ve inovasyon için altyapı hazırlanmasına yardımcı oluyor. Kurumlar arası uyum ise Konya'nın bir başka avantajı.

Konya'da araç üstü ekipman sektörünün ürünleri, giderek yükselen ihracat değerleri açısından önem taşıyor. Konya'nın çeşitli bölgelere ulaşım ağının olması lojistik açıdan ticareti kolaylaştırıyor.

**Çöp
kasaları
% 100
yerli
üretim**

...

TÜRKİYE'DE ARAÇ ÜSTÜ EKİPMAN SEKTÖRÜ

Türkiye’de, tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi, 1950’lerden sonra, araç üstü ekipman üretimi yönünden ufak ama değerli adımların atılmaya başlandığı biliniyor. Dışa bağımlı bir üretim yapısından yerli üretim noktasına gelindiği günümüzde, artık araç üstü ekipman ürünlerinin tamamına yakını Türkiye’de üretiliyor.

Bu ilerlemenin ana belirleyicisi ise,

Türk yatırımcısının uzun yıllar boyunca kendisini ve kullandığı üretim tekniklerini geliştirme çabası oldu. Bununla birlikte son yıllarda firmalar, araç üstü ekipman sektöründe yer alan ürünlerin katma değerlerini arttırmaya yönelik çabalarda da bulundu.

Türkiye’de, araç üstü ekipman sektöründe, 2.000’e yakın firma faaliyette bulunuyor. Ülke düzeyinde

kullanılan çöp kasalarının tamamı %100 yerli üretimle gerçekleşiyor ve ithal edilmiyor. Araç üstü ekipman üreten firmalar her ne kadar küçük firmalardan oluşsa da, sektörde yaklaşık 100.000 kişi istihdam ediliyor.

Türkiye, son yıllarda vinç ürünleri ihracatında Afrika ülkelerine yönelirken Avrupa pazarlarında da boy gösterdi. Araç üstü ekipman

ürünlerinde, Türkiye ihracatının büyük bir yüzdesini sınırlarının doğusunda kalan Irak, Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Bangladeş gibi ülkelere; dorse ürünleri ihracatında ise Ortadoğu'daki petrol ülkeleri (Irak, Suudi Arabistan, Yemen, Katar, vb.) ve vinçte ise İtalya, Almanya, Romanya, Norveç ve İspanya gibi Avrupa ülkeleri oluşturdu.

**Makine ve
imalat
sanayi,bugün
Konya
ihracatında
birinci
sırada...**

Şekil 1: Vinç ve Ürünleri Üretimleri (adet)

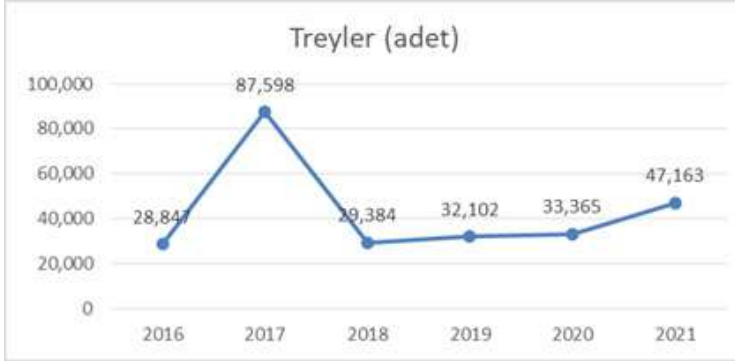
Kaynak: TOBB, 2022

Türkiye’de kaldırma-taşıma kuleleri, vinçler ve hareketli kaldırma kafesli portal vinçleri ve vinçli küçük yük arabaları üretiminde son 6 yılda üretim miktarı iki katından fazla olmuştur. Bunun nedeni sadece iç pazardaki talep olmayıp, özellikle yurtdışından gelen talepler önemli olmaktadır. 2016 yılında üretim miktarı adet bazında 12.245 iken, 2021 yılında % 100’ün üzerinde artış gerçekleşmesi ile 26.785 adet olmuştur. TOBB Veri tabanından alınan verilere göre 2022 yılı “28.22.14.60.00-Kaldırma ekipmanları, kara yolu taşıtlarına monte edilmek için” tasarlanmış ürün grubunda Konya’daki üretim kapasitesi 34,244 adet olmuştur.

Şekil 2:Treyler Üretimi (adet)

Kaynak: TOBB, 2022

Son altı yılda benzer bir üretim artışı da treyler üretiminde yaşanmıştır.2016’da treyler üretimi 2017 yılında yaklaşık 3 kat artmış ve zamanla normale dönerek 2021 yılında 47.163 olmuştur. Özellikle Covid-19 salgını sonrası ortaya çıkan durgunluk treyler üretimi ve araç üstü ekipmanların üretiminde olumsuz olarak hissedilmemiştir. TOBB Veri tabanından alınan verilere göre 2022 yılı “29.20.23.00.00-Điđer treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork), yük taşımak için” ürün grubunda Konya’nın üretim kapasitesi 18,158 adettir.

KONYA'DA ARAÇ ÜSTÜ EKİPMAN SEKTÖRÜ

Araç üstü ekipman sektöründe, Türkiye'nin üretimde kat ettiği yolu uzun yıllardır destekleyen en önemli merkezlerden birisi Konya. Konya'da, araç üstü ekipman üretiminde, yatırımcılara sunulan teşviklerle beraber sektörün her geçen sene büyüdüğü görülüyor. Üretimde sağlanan

bu artış teknoloji yatırımlarıyla desteklenerek, Konya'nın araç üstü ekipman üretiminin niteliğinin de artması sağlanıyor. Yıllar itibarıyla firmaların satışlarının yüzdesel dağılımına bakıldığında; hem imalat hem de toptan/perakende ticaret firmalarında son 4 yılda ihracatın payının arttığı görülüyor.

Tablo 2: Genel Ticaret Sistemine Göre ISIC REV 4 Düzeyinde Dış Ticaret Verileri

Kaynak: TÜİK

2816 Kaldırma ve taşıma donanımları imalatı	Konya'nın İhracatı (\$)	Konya'nın İthalatı (\$)
2019	38.807.093	2.297.645
2020	54.342.931	4.889.011
2021	84.198.842	6.279.811
2022	114.101.313	8.401.245

2022 yılında Konya'nın kaldırma ve taşıma donanımları ürünlerinde ihracat rakamları geçen yıla kıyasla yaklaşık %35 artış göstermiştir.

Tablo 3: Konya’da Araç Üstü Ekipman Sektöründe Belli Başlı Ürün Grupları

EKİPMAN GRUPLARI	ARAÇLAR/EKİPMANLAR
VİNÇLER (El veya motor gücü ile çalışan kaldırma, taşıma, yükleme ya da boşaltma makineleri)	<ul style="list-style-type: none">• Vinçler,• Vinç palangası,• Yük asansörü,• Bocurgat,• Demir ırgat,• Kriko,• Kaldırma ve taşıma kuleleri,• Hareketli kaldırma kafesleri vb.
DORSE	<ul style="list-style-type: none">• Treyler (römork), yarı treyler (yarı römork) ve mekanik hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer araçların parçaları (bu araçların karoserleri, kasaları, aksları ve diğer parçaları),• Motorlu kara taşıtları için karoser, kabin, kupa, dorse ve damperler (otomobil, kamyon, kamyonet, otobüs, minibüs, traktör, damperli kamyon ve özel amaçlı motorlu kara taşıtlarının karoserleri).
ÖZEL AMAÇLI KARA TAŞITLARI	<ul style="list-style-type: none">• Çöp kamyonu,• Yol temizleme araçları,• Zırhlı nakil araçları,• Mikserli kamyon,• Vinçli kamyon,• İtfaiye aracı,• Ambulans,• Motorlu karavan vb.• Konteynerler (bir veya daha fazla taşıma şekline göre özel olarak tasarlanmış olanlar dâhil).

Kule Vinçler /Vinçler

Vinç, tüm dünyada ihtiyaç duyulan bir yatırım aracı. Üretilen vinçler; vinç işletmecileri, inşaat ve çelik konstrüksiyon şirketleri, endüstriyel tesis işletmecileri, kamu kurumları ve büyük çaplı firmalar tarafından kullanılıyor. Araç üstü vinç imalatı alanında sektörde 2022 yılında 3.000'nin üzerinde çalışan bulunmaktadır.

Türkiye'de vinç sektörü, kendi içerisinde çok çeşitli ürün gamlarına sahiptir. Ekonomik büyüme vinç sektörüne de yansırken, Vizyon 2023 doğrultusunda, 10-15 yıllık süreçte planlanan 750 milyar dolarlık 1000 büyük proje ile vinç sektörünün öneminin artarak devam edeceği görünüyor. Türk vinç sektörü yurt içi talebin neredeyse tamamına yakınına karşılıyor.

Sektörün Konya'da ciddi bir potansiyeli var. Türkiye pazarından gelen taleplerin önemli bir kısmını Konyalı işletmeciler karşılıyor. Türkmenistan ve Kazakistan gibi Türk Cumhuriyetleri'nde de kiralama yapılıyor.

Treyler /Semi-Treyler

Türkiye sahip olduğu lokasyon ile nakliye koridoru ve lojistik üs konumunda. Ayrıca ağırlık denetimlerinin sıklaşması ile birlikte ülkemizde, yurtiçi taşımalarında, kamyonlardan, çekici + treyler kombinasyonuna dönüş hız kazanmış durumda. Bu gelişim ve hareketlilik, gümrüklü ve yurt içi taşımalarda kullanılan tenteli veya perdeli treylerlerin popülaritesini artırıyor. Avrupa standartlarında taşımacılık yapılabilmesi için gereken semi-treyler kalitesinin yükseltilmesi

konusunda Türk semi-treyler üreticileri her geçen gün önemli adımlar atıyor. Türkiye, başta Avrupa olmak üzere Türkiye Cumhuriyetler, Rusya, Orta Doğu ve Afrika'da önemli pazar payına sahip ve Avrupa'nın ilk dört büyük treyler üreticisi arasında yer alıyor.

Treyler ve semi-treyler sektöründe faaliyetteki firma sayısı 700'ün üzerinde bulunmaktadır. Bu iki sektörün direk istihdam kapasitesi yaklaşık olarak 15.000 kişinin üzerinde ve Konya'da sektör büyüme göstermeye devam ediyor. Treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı, treyler gibi ana aksamalara entegre olan taşıma (dingil), kaldırma (silindirler), diğer hidrolik ve pnomatik aksamlar yanında motor aksam ve parçaları (supap, piston, gömlek, krank), motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı ile motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarlar bölgede yoğun olarak üretiliyor.

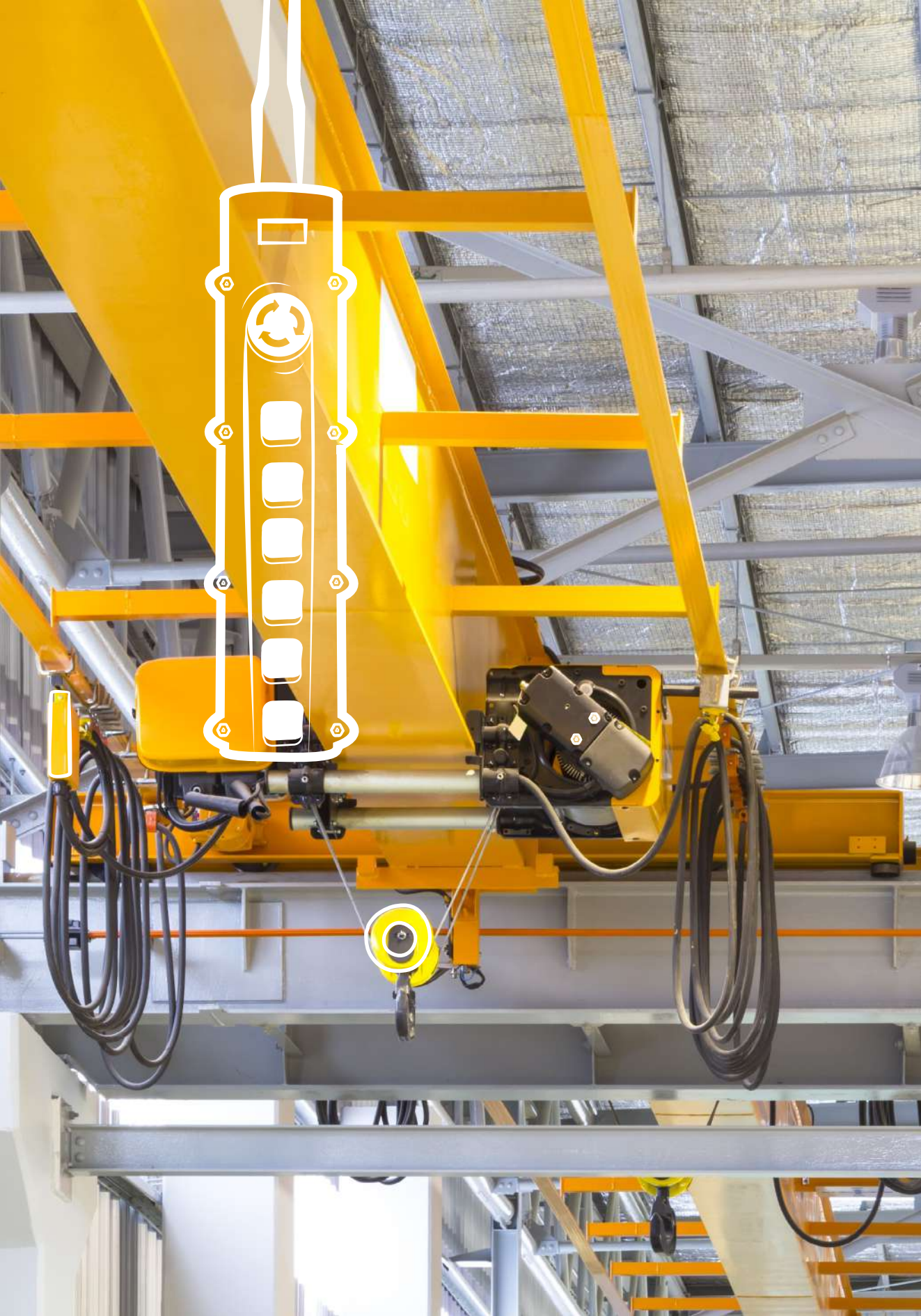
Damper

Türkiye neredeyse damper üssü konumundadır. Kaya tipi ve normal tip olmak üzere iki çeşide ayrılan damperli kasaların bütün parçaları yurt içinde imal ediliyor.

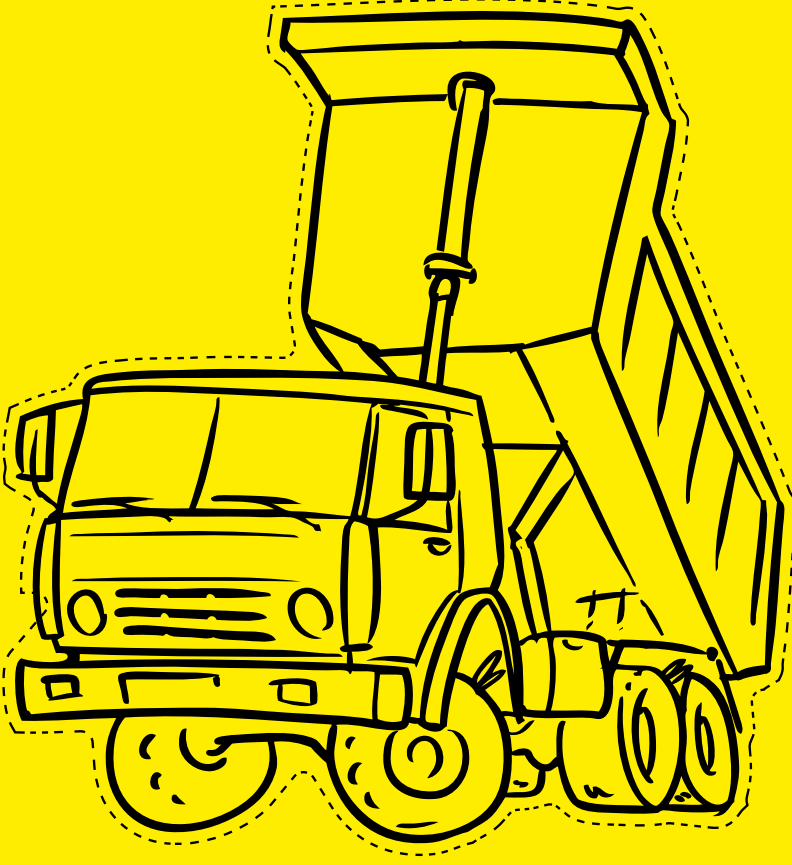
Genellikle büyük kapasiteli kamyonlar üzerine yapılan kaya tipi damperli kasalar, bilhassa taş ocaklarında ve baraj inşaatlarında kullanılıyor. Normal tip damperli kasalar ise genellikle 3-5 m³ hacminde imal ediliyor.

Konya, dorse üretiminde önemli bir pay alırken sadece Türkiye değil tüm Avrupa, Afrika ve Arap yarımadasına da satış yapıyor.

ALT SEKTÖR BAZINDA ÜRETİM GRUPLARI

Vinç ve Vinç Sistemlerinin Üretimi

Konya’da vinç imalatı alt sektörler bazında değerlendirildiğinde bazı üretim dallarındaki önemi de ortaya çıkmaktadır. Belirtilen bu alt sınıflandırmada, Konya’da, TOBB sanayi veri tabanına kayıtlı 84 üretici bulunuyor. Ayrıca bu firmalara üretim desteğinde bulunan KOBİ nitelikli firmalar da söz konusu.

Türkiye vinç üretiminde kayıtlı olan üretici sayısı ile kıyaslandığında, Konya’nın %22’lik bir pay aldığı görülüyor. Vinç üretimindeki toplam çalışan rakamlarında Konya, Türkiye içerisinde %20 gibi önemli bir paya sahip. Ancak “kara taşıtlarına monte edilen vinç” üretimindeki payı ise %40’dır.

Tablo 4: Vinç Alt Sektöründe Türkiye ve Konya Görünümü

Kaynak: TOBB, 2022

Vinç Üretim	Kayıtlı Üretici	Kayıtlı Üretici	Çalışan Sayısı	Üretim Kapasitesi
Sabit bir destek üzerinde gezer köprü vinçleri	KONYA	19	521	3.953
	TÜRKİYE	86	2.938	16.722
	%	%22	%18	%25
Nakliye vinçleri, gantri vinçler ve köprü vinçleri	KONYA	10	482	5.85
	TÜRKİYE	33	1.306	2.357.567
	%	%30	%37	%0,24
Kule vinçleri ile seyyar veya kaideli pergel vinçler	KONYA	13	569	400
	TÜRKİYE	49	2.055	3.780
	%	%27	%28	%13
Lastik tekerlekli kendinden hareketli vinçli yük arabaları	KONYA	8	291	623
	TÜRKİYE	34	1.101	427.782
	%	%24	%26	%0,14
Kara taşıtlarına monte edilen vinçler	KONYA	24	1.238	25.613
	TÜRKİYE	84	5.020	63.446
	%	%29	%25	%40
Gezer köprü vinçleri, kule vinçleri, nakliye vinçleri, gantri vinçleri, seyyar ve kaideli pergel vinçler, hareketli kaldırma kafesleri ve şasisi straddle tipi olan ayaklı lastik tekerlekli taşıyıcılar (liman istif taşıyıcısı hariç)	KONYA	10	257	1.125
	TÜRKİYE	98	4.102	182.740
	%	%11	%6	%0,57
KONYA	TOPLAM	84	3.358	37.564

Treyler ve Treyler İçin Bölümler Üretimi

Konya’da treyler ve treyler için bölümler üretimi kapsamında römork ve yarı römorklar için diğer parçalar üretiminde Türkiye’nin toplam üretim kapasitesinin %36’sına, aks üretim kapasitelerinin %30’una sahiptir. Bu anlamda belli oranda uzmanlaşma

ve üretimi ile iç pazarda ve ihracatta önemli paylara sahiptir. Ayrıca römork ve karoser üretiminde de oldukça büyük potansiyele sahiptir. Tablo 5’de bu konulardaki mevcut durum verilmektedir.

Tablo 5: Treyler ve Treyler İçin Bölümler Üretiminde Türkiye ve Konya Görünümü

Kaynak: TOBB, 2022

Treyler ve Treyler İçin Bölümler Üretimi	Kayıtlı Üretici	Kayıtlı Üretici	Çalışan Sayısı	Üretim Kapasitesi
Römorklar ve yarı treyler	KONYA	94	2.013	19.005
	TÜRKİYE	422	16.281	116.82
	%	%22	%12	%16
Şasiler	KONYA	7	429	1.230
	TÜRKİYE	104	7.192	277.579
	%	%7	%6	%0,44
Karoserler	KONYA	12	217	406
	TÜRKİYE	108	3.141	394.891
	%	% 11	%7	%0,10
Akslar	KONYA	7	340	192.533
	TÜRKİYE	22	1.881	632.214
	%	%32	%18	%30
Römorklar ve yarı römorklar için diğer parçalar)	KONYA	37	1.884	30.258
	TÜRKİYE	97	7.785	83.278
	%	%38	%24	%36
KONYA	TOPLAM	157	4.883	243.432

İlave Makineler Üretimi

Araçların üstüne konulan ilave iş makineleri üretiminde Konya'da uzmanlaşmış olan alt üretim dallarında önemli üretim kapasitesi ve istihdam söz konusudur. "Gemi vinçleri, vinçler, hareketli kaldırma kafesleri, vinçli iş kamyonları,

buldozerler, tesviye kürekleri, ekskavatörler için kovlar, kepçeler, kürekler ve kışkaçlar" gibi çok özel üretimlerin de yapılabildiği bu alanda Türkiye'deki mevcut üretimin %23'ü de Konya'daki 23 işletmede gerçekleştirilmektedir.

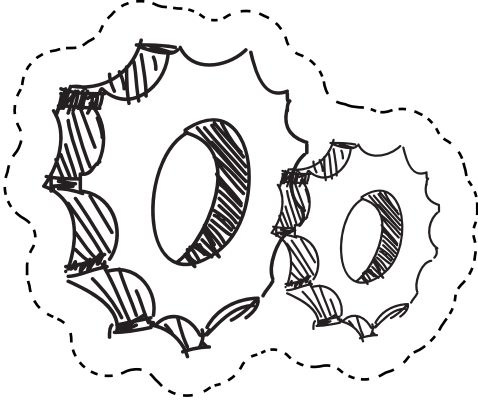
Tablo 6: İlave Makineler Üretiminde Türkiye ve Konya Görünümü

Kaynak: TOBB, 2022

İlave Makineler Üretimi	Kayıtlı Üretici	Kayıtlı Üretici	Çalışan Sayısı	Üretim Kapasitesi
Kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makinelerinin aksam ve parçaları	KONYA	23	624	14.511
	TÜRKİYE	153	6.468	70.125
	%	%15	%10	% 21
Gemi vinçleri, vinçler, hareketli kaldırma kafesleri, vinçli iş kamyonları, ekskavatör buldozerler, tesviye kürekleri, vd.	KONYA	23	518	3.746
	TÜRKİYE	99	3.394	37.373
	%	%23	%15	%10
Vinçli arabaların, vinçli yük arabalarının, dökme demir çelik aksam parçaları	KONYA	15	424	3.459
	TÜRKİYE	143	8.023	132.040
	%	%11	%5	%3
KONYA	TOPLAM	61	1.566	21.716

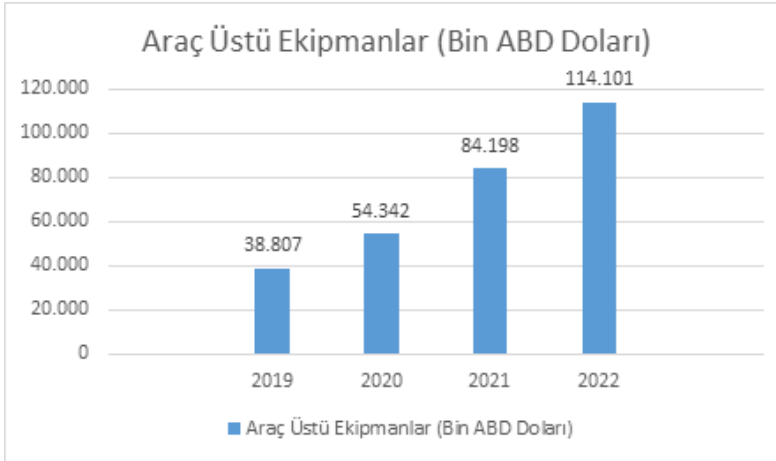
40

SEKTÖRÜN DIŞ TİCARET YAPISI

Konya araç üstü ekipmanları ihracatı konusunda yeni hedef pazarların belirlenmesi, hedef pazarlara göre ürün çeşitlendirilmesi ve taleplerin değerlendirilmesi çalışmaları ile her geçen gün yeni pazarlara açılımlar sağlanıyor.

Şekil 3: Konya Araç Üstü Ekipmanları İhracatı (Bin ABD Doları)

Kaynak: TUIK, 2022

Görüldüğü gibi Konya araç üstü ekipmanları ihracatı 2019-2022 döneminde ciddi bir yükseliş trendi izliyor, 2019 yılında 39 milyon dolar seviyelerindeyken 2022 yılında %194 artışla 114 milyon doları aşıyor.

ARAÇ ÜSTÜ EKİPMANLAR SEKTÖRÜNDE YATIRIM TEŞVİK UYGULAMALARI

Ülkemizde uygulanan yatırım teşvik sistemleri şöyle;

- **Genel Teşvik Uygulamaları:** Teşvik edilmeyecek veya teşviki için aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, asgari sabit yatırım tutarı ve kapasiteler üzerindeki yatırımlar bölge ayrımı yapılmaksızın Genel Teşvik Uygulamaları kapsamında destekleniyor. Genel Teşvik Uygulamalarında Konya için gerekli asgari yatırım tutarı 3.000.000 TL'dir.

- **Bölgesel Teşvik Uygulamaları:** Bölgesel Teşvik Uygulamalarında her ilde desteklenecek sektörler, illerin potansiyelleri ve ekonomik ölçek büyüklükleri dikkate alınarak tespit ediliyor, bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaşıyor. 2. Yatırım bölgesinde yer alan Konya için Bölgesel Teşvik Uygulamalarında asgari yatırım tutarı 1.000.000 TL'dir.

- **Öncelikli Yatırımların Teşviki:** Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda, tespit edilen alanlarda yapılacak olan yatırımlar, öncelikli yatırımlar olarak belirlenirken, bu yatırımlara 1. 2. 3. ve 4. Bölgelerde gerçekleştirilmiş olsalar dahi 5. Bölgede uygulanan destekler sağlanıyor.

- **Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki:** Raporda ele alınan tarım makinaları, büyük ölçekli yatırımların teşviki için belirlenen sektörler arasında yer alıyor. Asgari sabit yatırım tutarı ise 50 milyon TL.

- **Stratejik Yatırımların Teşviki:** İthalat bağımlılığı yüksek olan aramalı veya ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar stratejik yatırımların teşviki uygulamaları kapsamında destekleniyor.

Bu kapsamda desteklenecek olan yatırımların sağlanması gereken kriterler ise şu şekilde;

- Asgari sabit yatırım tutarının 50 milyon TL olması,

- Yatırım konusu ürünle ilgili yurt içi toplam üretim kapasitesinin ithalat-tan az olması,

- Yatırımla sağlanan katma değer in asgari %40 olması (rafineri ve petrokimya yatırımlarında bu şart aranmıyor),

- Üretilen ürünle ilgili toplam ithalat değerinin son 1 yıl itibarıyla en az 50 milyon ABD doları olması.

Tablo 7: Türkiye’de Uygulanan Bölgesel Teşvik Sistemi**Kaynak: MEVKA Yatırım Teşvik Sistemi Rehberi, TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022**

Destek Unsurları			BÖLGELER					
			1	2	3	4	5	6
KDV İstisnası			Var	Var	Var	Var	Var	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti			Var	Var	Var	Var	Var	Var
Yatırım Yeri Tahsisi			Var	Var	Var	Var	Var	Var
Faiz veya Kar Payı Desteği			Yok	Yok	TL:3 puan Döviz:1 puan	TL:4 puan Döviz:1 puan	TL:5 puan Döviz:2 puan	TL:7 puan Döviz:2 puan
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	10 yıl
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	10 yıl
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	15	20	25	30	40	50
		OSB İçi	20	25	30	40	50	55
	İndirim Oranı (%)	OSB Dışı	50	55	60	70	80	90
		OSB İçi	55	60	70	89	90	95
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	Destek Süresi (yıl)	OSB Dışı	2	3	5	6	7	10
		OSB İçi	3	5	6	7	10	12
	Yatırıma Katkı Oranı (%)*	OSB Dışı	10	15	20	25	35	Sınır yok
		OSB İçi	15	20	25	35	Sınır yok	Sınır yok

Not: İmalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu: 15-37)düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 1/1/2017 ile 31/12/2022 tarihleri arasında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için; Bölgesel ve stratejik teşvik uygulamaları kapsamında vergi indirimi desteğinde uygulanacak yatırıma katkı oranları her bir bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına 15 puan ilave edilmek suretiyle, kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirimi tüm bölgelerde %100 olmak üzere teşvik belgesi üzerinde herhangi bir işlem yapılmaksızın uygulanır.

İmalat sanayii ile turizme yönelik yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki inşaat işlerine ilişkin mal teslimleri ve hizmet ifaları 31/12/2025 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesnadır.

*Teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin müracaat aşamasında talep edilmesi halinde vergi indiriminden yararlanılmamak kaydıyla sigorta primi işveren hissesi desteği oranları vergi indirimine ilişkin yatırıma katkı oranlarının yarısı kadar artırılarak uygulanır. Buna ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır:

Konya ilinde yapılacak yatırımlar konusundaki istisnalar ise aşağıdadır:

1- OSB’de olması durumunda veya aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortağı olduğu yatırımcı tarafından gerçekleştirilen ve ortak faaliyet gösterilen alanda entegrasyonu sağlayacak bir yatırım olması durumunda vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi desteği açısından bir alt bölge olan **3. Bölge** desteklerinden faydalanır.

2- İlçe bazlı teşvik sitemi ile bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında, Konya’nın Ahırılı, Altınekin, Bozkır, Çeltik, Derbent, Derebucak, Doğanhisar, Emirgazi, Güneysınır, Hadim, Halkapınar, Hüyük, Kadınhanı, Kulu, Sarayönü, Taşkent, Tuzlukçu, Yalılıyük ve Yunak ilçelerinde gerçekleştirilecek yatırımlar, **3. bölge** desteklerinden yararlanır. Söz konusu ilçelerin organize sanayi bölgelerinde veya endüstri bölgelerinde gerçekleştirilecek yatırımlar ise **4. bölge** desteklerinden yararlanır.

3- Öncelikli yatırım konularından olması durumunda **5.bölge** desteklerinden faydalanır.

4- OECD teknoloji yoğunluk tanımına göre **orta-yüksek teknoloji**li sanayi sınıfında yer alan ürünlerin (Sayfa 28) üretimine yönelik yatırımlar, **4. bölgede** uygulanan bölgesel desteklerden yararlanır. Bu yatırımlarda asgari sabit yatırım tutarı Konya için 3 milyon TL’dir.

Konya için uygulanan yatırım destek uygulamalarına ait içerikler şöyledir:

KDV İstisnası: Teşvik belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşmaya kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Teşvik belgesi kapsamında yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım Yeri Tahsisi: Teşvik belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilmesidir.

KDV İadesi: Sabit yatırım tutarı 500 milyon Türk Lirasının üzerindeki stratejik yatırımlar kapsamında gerçekleştirilen bina-inşaat harcamaları için tahsil edilen KDV’nin iade edilmesidir.

Tablo 8: Konya Yatırım Destek Sistemi

Kaynak: MEVKA Yatırım Teşvik Sistemi Rehberi, TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

DESTEK UNSURU		BÖLGESEL		ÖNCELİKLİ
		OSB DIŞI	OSB İÇİ	
KDV İstisnası		Var	Var	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti		Var	Var	Var
Faiz ve Kar Payı Desteği		Yok	Yok	TL: 5 Puan Döviz: 2 Puan
Yatırım Yeri Tahsisi		Var	Var	Var
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	20	25	40
	İndirim Oranı (%)	55	60	80
SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ	Destek Süresi (Yıl)	3	5	7
	Yatırıma Katkı Oranı (%)	15	20	35

Not: İmalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu: 15-37)düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 1/1/2017 ile 31/12/2022 tarihleri arasında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için; Bölgesel ve stratejik teşvik uygulamaları kapsamında vergi indirimi desteğinde uygulanacak yatırıma katkı oranları her bir bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına 15 puan ilave edilmek suretiyle, kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirimi tüm bölgelerde %100 olmak üzere teşvik belgesi üzerinde herhangi bir işlem yapılmaksızın uygulanır.

İmalat sanayii ile turizme yönelik yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki inşaat işlerine ilişkin mal teslimleri ve hizmet ifaları 31/12/2025 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesnadır.

Tablo 9: Konya’da Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler Ve Asgari Sabit Yatırım Tutarları*

Kaynak: MEVKA Yatırım Teşvik Sistemi Rehberi, TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	2. Bölge Asgari Sabit Yatırım Tutarı
1	0121	Entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil olmak üzere entegre hayvancılık yatırımları (dipnotlarda belirtilen asgari kapasite şartlarına uymayan yatırımlar hariç)	3 Milyon TL
2	0500.0.04	Su ürünleri yetiştiriciliği (balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	3 Milyon TL
3	15	Gıda ürünleri ve içecek imalatı (dip not 5’te belirtilen yatırım konuları hariç)	3 Milyon TL
4	17	Tekstil ürünleri imalatı (dip not 8’de belirtilen şartları sağlamayan iplik ve dokuma yatırımları hariç)	Tekstilin aprelenmesi konusunda komple yeni yatırım için 10 Milyon TL ** Modernizasyon cinsindeki kısa elyaf iplikçiliği ve diğer elyaf iplikçiliği yatırım konularında 3 Milyon TL
5	18	Giyim eşyası imalatı	3 Milyon TL
8	1912 veya 1920	Bavul, el çantası, saraciye, ayakkabı vb. imalatı	3 Milyon TL
9	20	Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), hasır ve buna benzer örülerek yapılan maddelerin imalatı	3 Milyon TL
10	21	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	10 Milyon TL
11	24	Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı ***	3 Milyon TL
24	2695.1	İnşaat amaçlı beton ürünleri imalatı	3 Milyon TL
27	2720, 273, 2710.8.02	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi, metal döküm sanayi	3 Milyon TL
28	28	Metal Eşya	3 Milyon TL
30	29	Makine ve teçhizat imalatı ***	3 Milyon TL
32	30	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	3 Milyon TL
33	31	Elektrikli makine ve cihazları imalatı ***	3 Milyon TL
34	32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	3 Milyon TL
35	33	Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı****	3 Milyon TL

36	34	Motorlu kara taşıtı ve yan sanayi*****	3 Milyon TL
38	3591 ve 3592	Motosiklet ve bisiklet üretimi ***	3 Milyon TL
39	361, 3692, 3693, 3694, 3699.3.0205, 3699.3.18	Mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç), müzik aletleri imalatı, spor malzemeleri imalatı, oyun ve oyuncak imalatı, kalem imalatı ile çocuk arabaları ve pusetler ile bunların aksam ve parçaları imalatı	3 Milyon TL
41	5510.1.01,	Oteller	3 Yıldız Üzeri
	5510.2.01,		
	5510.3.02,		
	5510.5.02,		
	4.05.5510		
42	1.03.5510	Öğrenci Yurdu	100 öğrenci
43	6302.0.01	Soğuk hava deposu hizmetleri	1.000 m2
44	6302.0.03	Lisanslı depoculuk ****	3 Milyon TL
45	80 (809 hariç)	Eğitim hizmetleri (okul öncesi eğitim hizmetleri dahil, yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç) *****	3 Milyon TL
46	8511.0.01-05,	Hastane Yatırımı	Hastane: 3 Milyon TL
	8511.0.99,		
	8531.0.01-03		
	8511.0.01-05,	Huzurevi	Huzurevi: 100 kişi
	8511.0.99,		
	8531.0.01-03		
48	37	Atık geri kazanım veya bertaraf tesisleri	3 Milyon TL
49	4020.0.01	Kömür gazı üretimi (sentez gazı)	50 Milyon TL
50		Seracılık	20 dekar

*Karar EK-2'den hazırlanmıştır

** Tekstilin aprelenmesi konusunda komple yeni yatırım için 10 Milyon TL, tevsî yatırım için 5 Milyon TL ve diğer yatırım cinsleri için 3 Milyon TL'dir.

*** Orta-Yüksek Teknolojili yatırım konuları olup, Konya'da yapılacak yatırımlar 4. bölge desteklerinden faydalanacaktır.

*** Öncelikli yatırım konuları olup, Konya'da yapılacak yatırımlar 5. bölge desteklerinden faydalanacaktır.

*****Motorlu kara taşıtları ana sanayinde gerçekleştirilecek asgari 300 milyon TL tutarındaki yatırımlar ve asgari 75 milyon TL tutarındaki motor yatırımları ile asgari 20 milyon TL tutarındaki motor aksamaları, aktarma organları/aksamları ve otomotiv elektroniğine yönelik yatırımlar Öncelikli yatırım konuları olup, Konya'da yapılacak yatırımlar 5. bölge desteklerinden faydalanacaktır.

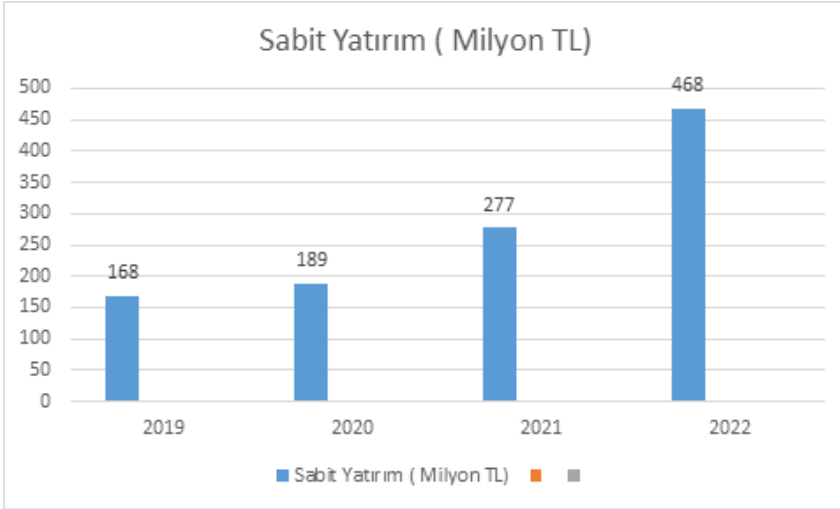

Konya ilinde 2019-2022 yılları arasında verilen 45 teşvik belgesi ile 1.102 milyon TL tutarında sabit yatırımı ve 602 kişinin istihdamı gerçekleşmesi söz konusudur.

Tablo 10: Türkiye ve Konya İlinde Teşvik Belgesi- Araç Üstü Ekipmanlar Yatırımları

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2022

Yıllar		Belge (Sayı)	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)
2019	Konya	5	168	96
	Türkiye	28	503	604
	Konya/Türkiye	18%	33%	16%
2020	Konya	12	189	141
	Türkiye	59	1.296	750
	Konya/Türkiye	20%	15%	19%
2021	Konya	11	277	135
	Türkiye	74	1.509	881
	Konya/Türkiye	15%	18%	15%
2022	Konya	17	468	230
	Türkiye	106	2.968	1.667
	Konya/Türkiye	16%	16%	14%

Şekil 4: Sabit Sermaye Yatırımları (Milyon TL-Nominal)**Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2022**

Yaşanan Covid-19 salgını döneminde ve sonrasında araç üstü ekipmanlar üretimi sektöründe gerek teşvikli gerekse doğrudan yapılan yeni yatırımlarla Konya bu konuda oldukça hızla gelişen bir il konumunu almıştır. Yurtiçi bu tip ekipmanlara yönelik taleplere ve ihracata yönelik gelişen isteklere hızlı şekilde cevap verebilmek amacıyla yatırım hızını ve konumunu arttırarak devam etmektedir.

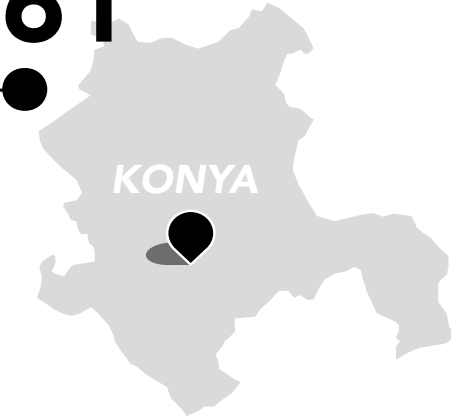

61

YATIRIM İÇİN KONYA ÇÜNKÜ

...

1980'ler sonrasında Konya'da başlayan sanayileşme, şehrin günümüzde üretim merkezlerinden biri olarak anılmasını sağladı. Konya'da, bu gelişimi sağlayan sektörlerin en önemlilerinden biri de araç üstü ekipmanlar sektörü. Konya'da araç üstü ekipmanlar sektörünün ilerlemesinde sektör temsilcilerinin kamu sektörüyle birlikte atmış olduğu adımların rolü büyük. Bu olumlu gidişatı sürdürebilme noktasında sektör temsilcilerinin daha sık bir araya gelmeleri ve ilgili kamu birimleriyle daha sık görüşmeleri önem taşıyor. Konya bugün, araç üstü ekipman pazarından aldığı payı artırması noktasından, uluslararası nitelikli markalar geliştirme aşamasına geldi. Diğer taraftan Konyalı firmalar, uluslararası yapılanmanın içerisinde yabancı ortak edinme noktasında avantajlar yakalayarak, hem yatırımlarını hem üretim teknolojilerini geliştirme imkanına sahip oldu. Araç üstü ekipman sektöründe rol alan emekçilerin niteliğinin üretim kalitesini etkilemesi, Konya'nın kamu ve özel sektör ortaklığı içerisinde eğitim yapılanmalarını geliştirmesini sağladı. Araç üstü ekipman sektöründe yer alan alt sektörlerin farklı uzmanlıklar gerektirmesi sebebiyle, eğitim programları uzmanlaşma alanları gözetilerek

oluşturuldu.

Araç üstü ekipman sektöründe üretilen ürünlerin, farklı sektörlerin üretim süreçlerinin pek çok aşamasında girdi olarak kullanılması sektörün konumunu sağlamlaştırıyor ve önemini bir kez daha göz önüne koyuyor. Sektörde, Türkiye üretimi içinde önemli bir paya sahip olan Konya; iç ve dış pazarın taleplerini karşılayacak potansiyele sahip, Avrupa pazarında aktif ve yeni pazarlara açılma kapasitesi yüksek bir şehir.

Dış pazarda ki diğer rakipleriyle kıyaslandığında, Konya'nın pek çok şehre nazaran emek gücü maliyetlerinde mukayeseli üstünlüğe sahip olması, sektör temsilcilerinin kamu sektörüyle uyumlu çalışması ve sektörün modernizasyona açık olması da sahip olunan güçlü yönlerden sadece birkaçı.

Potansiyel pazarın olmasının yanı sıra, Ortadoğu ülkeleri ve Kuzey Afrika ülkelerinin yakın ilgisi, firmaların bölgede imal edilen ürünlerini-büyük bir kısmını-Avrupa ülkelerinden gelen talep doğrultusunda ihraç etme imkânına sahip olması, Konya'nın üretime şehir olarak vermiş olduğu önem ve bir bütün halinde sektörde yerli ve yabancı yatırımların yapılabilmesini destekleyici adımlar atılıyor olması yatırımcıları şehre davet ediyor.

Coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olan Konya; il merkezinden kuzey, kuzeybatı, kuzeydoğu, batı, doğu ve güney yönünde uzanan yollarla diğer illere bağlanmaktadır.

Konya-Afyonkarahisar, Eskişehir-Bursa-İstanbul, Konya-Ankara karayolları Ankara ve kuzeybatıda bulunan illerle; Konya-Aksaray yolu Nevşehir ili ve kuzeydoğu illeriyle; batıya uzanan Konya-Beyşehir yolu Isparta-Denizli-Aydın üzerinden İzmir iliyle bağlantı sağlarken, güneydeki Konya-Karaman yolu ilin Mersin ve Adana'ya ulaşımını sağlar.

Ayrıca Ereğli üzerinden Ankara-Adana karayoluna bağlanan yol ile de hem Adana ve güneydoğu illerine hem de Kayseri üzerinden Karadeniz illerine ulaşım sağlanır. Konya-Seydişehir yolu ise Konya ve İç Anadolu Bölgesini en kısa mesafeden güney kıyılarına ulaştırmaktadır.

Türkiye genelinde 12.000 km olan demiryolu ağının %6,6'sına sahip olan Konya'nın sınırları içinden geçen demiryolu uzunluğu yaklaşık 800 km'dir.

Konya'dan demiryolu ulaşımı Yüksek Hızlı Tren (Konya-Ankara/Konya-Eskişehir/Konya-İstanbul), Toros Ekspresi (İstanbul-Konya-Gaziantep), İç Anadolu Mavi Treni (Ereğli-Konya-İstanbul) ve Meram Ekspresi (İstanbul-Konya) hatları ile sağlanmaktadır. Yüksek hızlı tren ile Ankara ve Eskişehir'e 1,5 saatte, İstanbul'a ise 4 saatte gidilmektedir.

Bir adet askeri-sivil havaalanına sahip olan Konya'da havayolu ulaşımı da gün geçtikçe önemini arttırmaktadır. Uluslararası trafiğe hudut kapısı olarak açık olan havaalanı şehir merkezine 20 km uzaklıktadır. Her gün düzenli olarak İstanbul ve İzmir'e uçuşlar gerçekleştirilirken, yaz aylarında da Avrupa'nın çeşitli noktalarına direkt uçuşlar yapılmaktadır.

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE